

Näytteiden pakkaaminen ja kuljettaminen laboratorioon: ohje terveyskeskuksen ja sairaalan ulkopuolella otettaville näytteille.

Tarkista ennen näytteenottoa, että näytteenottovälineet ovat näytteenottokelpoisia ja käyttämättömiä. Näytteenottovälineet säilytetään ohjeiden mukaisissa lämpötiloissa suoralta auringonvalolta suojattuna. Näytteenotossa täytyy huomioida, että näytteenottovälineissä (esimerkiksi putket) on vanhenemispäivämäärä, jonka jälkeen niitä ei voi käyttää. Näytteenottovälineiden käyttökelpoisuuden tarkistamiselle tietyin väliajoin on siis syytä luoda yksikkökohtaiset käytännöt!

Potilas tunnustetaan henkilötunnuksen perusteella ennen näytteenottoa. Näyteasiat on merkittävä potilaan nimellä, henkilötunnuksella ja näytteenottoajalla (päivämäärä ja kellonaika) välittömästi näytteenoton yhteydessä. Laboratorio ei ota vastaan näytteitä, joissa ei ole potilaan henkilötietoja.

Näytteenottoon, säilytykseen ja kuljetukseen on jokaiselle tutkimukselle omat ohjeensa ISLABin tutkimusohjekirjassa (www.islab.fi/Ohjekirja).

Näytteiden kuljetus laboratorioon on yksi kriittisistä tekijöistä, jotka vaikuttavat näytteen laatuun ja siten tulosten luotettavuuteen. Näytteet tulee kuljettaa laboratorioon niin, että ne säilyvät analysointikelpoisina eikä tulosten luotettavuus ei kärsi. Näytteet tulee suojata kylmältä, kuumuudelta, suoralta auringonvalolta ja liialta tärinältä. Lisäksi kuljetuksissa on huomioitava turvallisuus, tietosuoja ja lainsäädännön noudattaminen.

Kuljetuslämpötila

Näytteiden oikea kuljetuslämpötila on +3-+30 °C (kuitenkin mielellään huoneenlämpö) ellei näyte erikseen vaadi muuta kuljetuslämpötilaa esim. kylmäkuljetusta. Tarkista kuljetusolosuhde ohjekirjasta (www.islab.fi/Ohjekirja). Kuljettamislämpötilan tulee olla tämä sääolosuhteista riippumatta (ellei näyte erikseen vaadi muuta)! Käytä näytepakkauksessa tarvittaessa lämpimällä/aurinkoisella säällä kylmägeeliä ja pakkasäällä lämpögeeliä. Suosittelemme, että näytteiden pakkauksessa on lämpömittari, josta lämpötilan voi tarvittaessa tarkastaa.

Näytteiden pakkaaminen

Kuljetuksen ajaksi näytteet tulee pakata niin, että näyteasiat eivät pääse vahingoittumaan (säry tai rikkoudu). Näytteiden kuljettamisessa tulee noudattaa lakia, jonka mukaan näytteet pitäisi pakata seuraavalla tavalla:

- Kestävät, asianmukaiset kuljetuslaatikot ja muu pakkausmateriaali, jotka vahingon sattuessa estävät mahdolliset vuodot

- Pakkaus koostuu:
 1. Nestetiivis näyteastia. Särkyvät näyteastiat on pakattava siten, että ne eivät ole kosketuksissa toisiinsa.
 2. Nestetiivis sekundaaripakkaus (esim. tiivis muovipussi). Näyteastiat on pakattava sekundaaripakkaukseen niin, että ne eivät voi rikkoontua. Näyteastian ja sekundaaripakkauksen välissä on sellainen määrä imeytysainetta, joka pystyy imemään itseensä näyteastioiden nestesisällön siten, että mahdollinen nestevuoto ei pääse ulkopakkaukseen.
 3. Käyttötarkoitukseen ja kuljetusolosuhteisiin sopiva ulkopakkaus (kuljetuslaatikko), jonka yksi sivupinta on vähintään 10 cm x 10 cm. Joko ulkopakkauksen tai sekundaaripakkauksen on oltava jäykkä. Sekundaaripakkaus on pakattava ulkopakkaukseen käyttäen sopivaa sulloainetta, jotta näytteet eivät pääse heilumaan.
- Ulkopakkaus tulisi merkitä näytteistä riippuen joko merkinnällä "Biologinen aine, kategoria B + merkki UN337" tai "Ihmisperäinen näyte, vapautettu":

- a. BIOLOGINEN AINE, KATEGORIA B sekä merkki .
Ulkopakkaus merkitään näin, kun kuljetetaan näytteitä, joiden epäillään tai tiedetään sisältävän taudinaiheuttajia (esim. diagnostisiin tarkoituksiin valmistetut bakteeriviljelmät, verinäytteet HIVin/Hepatiitin määrittämiseksi). UN3373 –merkki on vähimmäiskooltaan 5x5cm, sen reunaviiva on vähintään 2 mm leveä ja kirjaimet vähintään 6 mm korkeita. Teksti "BIOLOGINEN AINE, KATEGORIA B" laitetaan merkin viereen ja kirjaimet ovat vähintään 6 mm korkeita.
- b. Jos pakkauksessa kuljetetaan pelkästään kemian ja hematologian tavanomaisia veri- ja virtsanäytteitä tai punktionesteitä, joissa on hyvin pienellä todennäköisyydellä taudinaiheuttajia (esim. peruskemian analyytit veri- ja virtsanäytteistä henkilöistä, joiden ei tiedetä sairastavan tartuttavaa tautia), käytetään merkintää "Ihmisperäinen näyte, vapautettu"

Näytteiden tuominen laboratorioon

Näytteet tulee tuoda laboratorioon mahdollisimman nopeasti näytteenoton jälkeen. Verinäytteet tulee toimittaa viimeistään 4 tunnin kuluessa näytteenotosta, ellei tutkimusohjekirjassa erikseen muuta ohjeisteta. Esim. S-Ca-ion pitää tuoda laboratorioon viimeistään 2 tunnin kuluttua näytteenotosta.

Jätä tai anna näytteet laboratoriossa sovitulla tavalla. Jos jätät näytteet, anna niiden mukana aina yhteystietosi, jolloin sinuun voidaan tarvittaessa ottaa yhteyttä.